

3. RODINNÉ PORADENSTVÍ

3.1. VYMEZENÍ POJMU RODINA

O rodinách můžeme uvažovat např. jako o tradičních, moderních a postmoderních. „Tradiční“ může znamenat jednak časové vymezení (zde předmoderní, tedy do 18. století) nebo sociální ukotvenost (model rodiny institucionalizovaný zákony). Tradiční můžeme myslet tzv. širší rodinu (moderní pak nukleární model rodiny), ale v užším slova smyslu jde o měšťanský model nukleární rodiny (složená z obou biologických rodičů a jejich dětí), předpokládající (tradiční) genderově určené rozdělení prostorů na mužský – veřejný prostor a pole moci, a ženský – soukromý prostor domácnosti a reprodukce. Tradiční model, kdy muž je v první řadě „živitelem“ a žena pečuje o děti a domácnost, je charakteristický zejména pro 19. století.

Vývoj rodin směřoval k egalitářskému uspořádání. Moderní či postmoderní rodiny jsou charakteristické tím, že chybí předem daný vzor či model určující, co je to rodina, mateřství, otcovství, jaké role má kdo zastávat. A právě fakt, že partnerství je založeno na emocích a na dohodě mezi partnery, ho činí tolik zranitelným, nestabilním a jednodušeji zrušitelným. (Beck, Beck-Gernsheim 1995, 50-64)¹ Současnými fenomény jsou např. rodiny rozvedené, neúplné, rekonstituované nebo „zvolené“ (sdílené bydlení, squaty, duchovní komunity, komunitní celky apod.).

Rodina je v čase i prostoru sociokulturně podmíněný variabilní systém intimních vztahových systémů intra/intergeneračních konstelací a všechny tyto varianty mají svůj smysl.

Jevy, o kterých v souvislosti s rodinou a rodinným poradenstvím uvažujeme:

- Rodina zajišťuje primární socializaci dětí a stabilizuje osobnosti dospělých jedinců, kteří tvoří společnost. Oslovuje témata jako odpovědnost, péče o děti a jejich výchovu, hospodaření, volný čas atd.
- Lidé v rodině spolu mají významná pouta (např. genetické, sexuální, teritoriální, majetkové, citové, spirituální, nebo „úkolové“ pouto – například rodičovské či výchovné) a vztahy vzájemné závislosti.
- Rodina předpokládá mezigenerační vztahy a hranice mezi nimi. Funguje zde systémová dynamika, která je odlišná od dynamiky páru.
- Rodina má vývojové fáze, které mají své charakteristiky.
- Rozlišujeme užší rodinu (rodiče a děti) a širší rodinu (prarodiče a další příbuzní).
- Členové rodiny mají své kompetence, které by měly být respektovány (pozor na přebírání kompetencí, které patří někomu jinému: např. rodiče X dítě, rodič X nový partner v rekonstituované rodině). To platí i pro poradce (není „dalším/lepším rodičem“, ale spojencem rodiny). Respektujeme přirozené role a hranice (například hranice mezi generacemi, zodpovědnost rodičů za děti apod.).
- Biologické pouto je jiné, než zvolené pouto. Pokrevní pouto zůstává (byť třeba skrytě) důležité po celý život. To ale nesnižuje uznání důležitosti pouta sociálního, které je volené (konkrétně se tyto skutečnosti mohou v rodinném poradenství objevit v souvislosti s náhradní rodinnou péčí, rozvody, úmrtím rodiče, rekonstituovanými rodinami, asistovanou reprodukcí apod.).

¹ Beck, U., Beck-Gernsheim, E. (1995). *The Normal Chaos of Love*. Cambridge: Polity Press.